

השבועון המצוייר לאיפורמציה

המערכת והמנהלה: הרוב נליסקון 8, תל-אביב (ליד תיאטרון "אהל") ת.ד. 138, טל. (זמני) 68785 מען למברקים: "עולמפרס" מו"ל: העולם הזה בע"מ;

עורך כיתוב: דב איתן צלם ראשי: דוד רובינגר

עורך ראשי: מיכאל אלמו, יחיאל בשן, ניצה נבי, איתמר עינס, משתתפים קבועים: יעקב ביתן, רפאל היט, פיליפ טיאורי, יצחק לבני, אוסקר טאבור.

סופרי חוץ: דוד כרדור, נבריאל דנון, שמואל מירון. דפוס ישראל בע"מ. הפסח: סלס בע"מ.

העורך: אורי אמנון עורך משנה: שלום כהן

עורך תבנית: דוש כתב ראשי: אהרון דולב

עורכי מדורים: מיכאל אלמו, יחיאל בשן, ניצה נבי, איתמר עינס, משתתפים קבועים: יעקב ביתן, רפאל היט, פיליפ טיאורי, יצחק לבני, אוסקר טאבור.

סופרי חוץ: דוד כרדור, נבריאל דנון, שמואל מירון. דפוס ישראל בע"מ. הפסח: סלס בע"מ.

מכתבים

לא שר, כי אם מי

על הדיעה שנתפרסמה בעולם הזה (743) שלפיה נשלחה מכונתו של מר ד. צ. פנסק, שר התחבורה, כדי להעביר את מר עמנואל בניגורין לכיתת-החלום בשבת, העיר שרדה-התחבורה: "לא היה ולא נברא, אלא משל היה".

א. שפטיין, לשכת שר התחבורה המהדורה הסופית של הדיעה: זכורה ברטונות טלפנה למיכאל בר, המפקח על התעבורה בדרכים, שנטש בעצמו לבית-החלום והביא רופא לביתו של הסופר החולה.

קפה עם קאוקזי

על אותו צמר-חמך יהודי-תמר (העולם הזה 743) לדעת ששכונת-התקווה, שהפכה משום מה מקום אימים, ובניה, הנקראים משום מה בכל מקום הניזעם פרחחים. הם שוננו על תל-אביב מפני פורעי קאוקזי, שהתעדר לשבת בקפה שלפני עם נערות תל-אביב ופיניאן קפה ביד.

חיים סטה, שכונת התקווה

מפוצץ

תמונת הספורט בשער העולם הזה (744) היתה הטובה ביותר שראיתי מימי. איוזה פסוח! דק בשכילו היו צריכים לזכות את קבוצתו ב-10 נקודות.

דב ראלף, תל-אביב

בינתיים זוכה בשבילו צלם העולם הזה ב' חיפה, אוסקר טאבור, בפרט השבועי של המערכת.

נרעין עמית

רעיונה של עמית הוא משהו מצוי, ולולא נילי העיני רואי הייתי מציע את הצטרפותי לנרעין בל-תימפלנטי כזה. אני חושב שעניין זה יכה נלים בארץ ויוכתר בהצלחה.

צבי שפרלינג, חיפה אל יחכה הקורא צבי עד שיצמח לו זקן. עמית מוכנה לקבלו בלעדיו.

חופש המהשבה

היהו אליכם בהצעה להקים מועדון שחבריו יהיו צעירים הצמאים להשכלה, תרבות, חברה וחופש המחשבה. אף לא אחת מכל תנועות הנוער הרבות תוכל לתת לחבריה את כל היתרונות הנ"ל. מועדון זה יהיה על-מפלנטי (כמעולם הוא נופו)... ייתגנו בו הרצאות, ויכוחים על נושאים שונים ללא כל קו מפלנטי. אולי אפשר לזמן מועדון זה עם קבוצת הצעירים השואפים לחישובותי בלתי-מפלנטי.

מיכאל האן, רמת-גן

סביבכם קיים חוג כעל איכות וכמות עצומה. מרוע לו יאירגו חוג זה בהכרה אתכם מנוכשת, אם... יהיו כעלי השקפות שונות? ...אני מאמין שביכולתכם לארגון שנית נוער בריא מכל שורות העם, כולל חברי פלמ"ח, אצ"ל ולח"י לשעבר, במסגרת אחת. הן ע"י ארגון הרצאות כל-יודות, ע"י השלמת דעות שונות בסמינר, ע"י טיור לים ארצים ואפילו ע"י מסיבות מופתות...

משה תודר, רמת-גן

לירה לגיוחה

אני רואה סיבה מספקת לקיפוחו של הקורא הנכבד ישעיהו אלקעי מחיפה שקיבל מכם לירה ישראלית אחת כלבד עבור לילות זקן בה ארץ מברכותו של סבסבי (העולם הזה 741). הייתי משלם לו בציק לפקדים שסיפקו לגינת הפיסת סכיני נלוח (2,400 ל"י בשוק השחור).

א. שמעון, קריית בורוכוב גם זקן לבן אינו מצדיק שוק שחור.

שחורות - למי?

לאחר שעניתי בחבורות האחרונות של העולם הזה ראיתי שהנכם עוסקים יתר על המידה בשחורות, כנזן למחמת עולם שלישית, שניכם מרפיים ממנה. אלא לא תשאירו זה למדינאים?

יוסף שמואלי, רחובות רק אם הקורא שמואלי יבטיח שהמדינאים, ולא אגוננו, ירבעו בשחורות המופגזות.

קוניאק או שאהימת

מאז ומתמיד מצטרפת המערכת כי חוסר-מקום מונע בעדה תוספת מדורים חשיבים. האם לא היה הזמן יותר להוסיף מירוד שאהימת שעניין בוראי רבים לא פחות מתגלחת קוניאקית של רישארד אינגר בלב הערכה (העולם הזה 742).

קורא ותיק, תל-אביב

דוגמה קלאסית של טעם וריח. "המטרה האחרת" תומך בהצעת אבישי בלחיים מחיפה (העולם הזה 744) על ארגון חברה שבה אין אותה המטרה האחרת מטרה.

יצחק גולדברג, תל-אביב

אני יכול לעצור בחצותי כאשר אני קורא את מכתבי הקוראים על החבורים הטובים והחבורות הגרועות וההיפך (מפי המין השני). הצעתו: די. המערכת מסכימה עם הקורא ג.ד.

במו עיני

המאפייה הקולנועית

עמדתי בתור לקולנוע אלנבי, לרס מחלקת הלחם. התור היה ארוך והתפתל עד לרחוב אלנבי ל פתע נחפו אלי זקן, שנראה אובד עצות ו שאל: "האם יש עוד חלות?" הקוראת לאה, אשגור אלו, תל-אביב, ריינג 25, זוכה בפרס של 1.1 ל"י (בלי חלה).

שחור ולבן

מאז צאת נילינכם הראשון ועד היום עוד לא העליכם את הבעיה הכאובה המהלכת בארצנו, והיא הפליה בין שחור ולבן. כתבתם על נושא זה בארצות-חוץ, אך לא בארצנו... יצא לי להיות אשכנזי יחידה בין 70 משפחות תימניות. רואה אני באיזה אופן מתירד קיימת המחויבה הבלתי-צודקת הזאת. בטוחני שיבוא יום, והוא למירי לא רחוק, והערה התימנית תכסה אותנו האשכנזי כי בו בזמן שאינו אינטימניטת משלנו מחליפה ללדת בו לבן מטוגן, הרי שמול או סקודה מספיקות ללדת חצי תירס נסים וסעדיה בריאים ועוברי-אמה טובים. כדאי שתסלפו בבליה זו ותשפרו את יחס האשכנזים היהודים כלפי עדה טובה ומעולה זו.

חנה כספי, הרצליה הקוראת חנה תמצא מאמר מק"ק על נושא זה בגיליון העולם הזה (671).

המירד באמריקה

אני רועה את קירבת הים המרייטק (אם ישנה) בין הציונים והישראלים של היום, אולם בחופי ישראל נבנו אניות ואניות אלה הביאו את כל הסי חרות (ונם רעיונות) למתקנים לפני שהמרינות הימיות של היום אף דאו את סירת המפרש ה' ראשונה... קל לראות שמעבר לישראל לכנות צי מסחרי אמרי.

התחלתי בקנטון. אניותיכם קטנות ומעטות. אר לם אנו מצפים מכם לגדולות, כי קיומכם תלוי בכך. או מה קורה? ימאים יוצאים לשיבתה. הם עובדו, או נאלצו לעזוב, את אניותיהם לא רק באר צם, אלא גם בנמלים זרים. הדבר היה מצויק לולא היה כל טרדאן.

אני מוכן ואני מעוני לשפוט מן בודק, זהו ענינכם שלכם. לדעתי אין זה אפילו חשוב. מנקדת ראיתי כאן, אני רואה משהו הרבה יותר יסודי בלבוך זה: אני חושב על הקלטה של המפלגות הבלתי-מסודרות שלכם, העיוות והתקניות. למעשה אין אלה אפילו מפלגות, "פוליטיות" - נאה שאין אלה אלא כנפיות קנאיות שהאינטרס סיס שלהן (או של מנהיגיהן), הקוים המפלגתיים ה' קלובים שלהן והתפיסותיהן המבוססות על עבודת האלוהים והאידאולוגיות הרוננות - כל אלה עומדים מעל לאינטרס מולדתם.

זכרו נא: ישראל העתיקה לא נהרסה מבחוץ, על אף כל התעניות. ישראל העתיקה נהרסה מבשנים. זונדאר שקולניק, ניו-יורק

סוהר אסיר

העולם הזה הנדיל לעשות. הוא הוריד אותי בדר נה: במקום רביסודר עשה אותי אסיר. מנחם חיים, בית-סוהר יפו

העולם הזה מצטער על הסעות, אינו מתכוון לחולל מהפכה מעמדית בבית-הסוהר.

פתיחת הפתרון

בהקדמה לחשבון ענק 100 אתם כותבים: "... תשי"ב ענק העוסק כולו בנושא אחד - 'כתב-יד'. לא רק הכותב. פה ושם בולטים פסוקים שאינם לקוחים מן התנ"ך ואחד מהם: 'השמש ורחה, השטה פרחו והשוחט שחט' שהוא מתוך כעיר ההריגה של ת. נ. ביאליק.

בהמשך ההקדמה אנו קוראים: 'על כל פתח... לפני שיש לעבודת הפתיחה'. מניין לקט הכותב את המלה 'פתיחה'? מאתבר שהכותב שחבון חשבון ושכירה במקום שבו, כך לא נסבור פתיחה במ' קום פתרון.

רפאל אבי-משה, פתח-תקוה לפתרון התשבץ אפשר להגיע בדרך אחת בלבד: על-ידי פתירתו.

לה' פתורים

תמונתו בעתונכם מזלזלת - הרפורטזיה מתחת ל'כ בקורת. האם לא מצא הרפורטר שום מלה עדינה אחרת מאשר, 'נכות' ככתובת? אמ הוא נהנה להתבסס כך - אנה לא לשים מלים אלה בפי. ואשר לחלום המתואר - לה' פתורים. אהרן עפרי, ירושלים

הפתורים לכתב העולם הזה, שמסר את דברי חוקר מקרי המוות עופרי, בחפשות יתירה.

ה ש ע ר

רוב אורחי המדינה, וביחוד אלה הגרים באהלים ובצריפונים, לא יצטערו על כך, כי עונת הנשמים מתקרבת לקצה. אולם ישנו מעוט החושב אחרת (א) מפני שהוא שונא את העונה החמה (ב) מפני שהוא אוהב את העונה בה אפשר ללבוס בגדים ומעילים יפים (אם ישנם). תמר רפפורט, תל-אביבית בת ה-19, שייכת למעוט זה. יכול הקורא גם בנקל לעמוד על סיבת הדבר: המעיל הצהבהב והמטריה האדומה הולמות יפה את שערוניה הבלגוניות של הצברית שנחשבה ע"י ההמון בטעות למלכת-היופי של ישראל כשזנודמה, במקרה, במסיבה אחת עם מלכת-היופי הרשמית. יש דבר אחד שמתר אוהבת אותו יותר מאשר בגדים יפים: בייניים יפים. אהבה זו נובעת מעובדה שנייה (ואולי גם גרמה לה): תמר עוברת אצל אחד משובי האדריכלים בארץ, דב כרמי, האישה הבונה את הבניין המודרניסטי היפה של הועד-הפוע החדש (ברחוב ארלוזורוב, תל-אביב) ואת המלון הגדול הנחש בשפת ימה של תל-אביב.

עליה יצ'י

שעות מעטות אחר שהתחוללו מהומות-הימאים ביום הששי האדום בחיפה נאם משה סנה בתל-אביב. במיטב הפאטוס והמסעיר פיתח לשומעיו תיאוריה מפחידה: כי המש-טר בארץ יהיה מעתה יותר ויותר חזק, פחות ופחות דימוקרטי. אודה שבאותו רגע חשבתי את דבריו ל-סיסמה תעמולתית טובה, ותו לא. אולם מאז ארעו כמה דברים בארץ הנראים כאילו רצה השלטון לספק נדבכים לבנינו ההגיוני של משה סנה. ואין איש בארץ זו יכול לשל מאורעות אלה ללא דאגה גוברת והולכת.

כבר למחרת יום הנאום של סנה שמעתי נאום נגדי של מאיר ארגוב, מזכיר מפא"י. באותו מעמד השמיע ארגוב לראשונה סיס-מה שמאז חזרו עליה כמה מתבריו רחוב, בעתון ובכנסת: "לא נהיה כסוציאליזמיר קראטים הגרמנים!" כונת סיסמה זו מסוכ-נת ומוטעית כאחת: היא באה לטעון כי הדימוקרטים הגרמנים לא נכשלו מפני ש' מנהיגיהם הוכיחו עצמם כפסטים מוחלטים, לא מפני שנכשלו בצורה האומללה ביותר בכל אשר נגעו, לא מפני שיצרו צבא מזה-רעב של שלושה מיליונים מחוסרי-עבודה - אלא מפני שהיו "רכים" מדי בלחמתם ב-תוצאות פשיטת-הרגל שלהם - הכנופיות הנאציות והחיות האדומה. המסקנה: לא היו הדימוקראטים הגרמנים מוחתרים על ידי מוקראטיזם והיו משתמשים באמצעי-ידיכוי פאשיסטיים, היו מסוגלים לשמור על הדימו-קרטיה מפני הפאשיזם.

דימוקרטיה אין פירושה רק שלטון הרוב. שלטון-רוב יכול להיות גם פאשיסטי. המיר חד לדימוקרטיה הוא: חופש גמור של הרוב עוט וכוחו להגיע בכל עת למעמד של רוב באמצעות של שיכנוע. אפשר לומר: הדי-מוקרטיה פירושה הגבלת השלטון של הרוב. שלושת עמודי התווך שלה, שביבת כל אחד מהם ימוטט את הבנין כולו הם: כנסת עצ-מאית, משפט ריבוני, עתונות חופשית.

משך החודש האחרון ארעו מעשים שעיר-ערו את כל שלושת העמודים האלה. התחיל הדבר בפרשת הוצאתו של מנחם בגין מן הכנסת. ייתכן ובגין עשה מעשה מורני, אולי אף פיללי. עיקר הוא: בגין ישב בכנסת לא ברשות הרוב, אלא ברשות בוחריו. הוא סולק משם לא ע"י בוחריו, אלא ע"י הרמת ידיהם של כמה ח"כים שהיו - במקרה לגמרי - ברוב.

אחרי הכנסת בא תור המשפט. בית-המשפט הישראלי הוא גאות המדינה כולה. אף תפקידו של השופט מוגבל מדי-לא כי חסרה במדינה (ולא במקרה, חלילה) חוקה כתובה. בית-משפט אמריקאי יכול לב-טל חוק של המשטלה או הכנסת, המפרה את החוקה. בארץ אין אפשרות כזאת. דבר זה, כשלעצמו, מפקיר את אחת הערובות הלפוש הפרט.

אולם לא די בואת. חוק ברזל הוא כי ה-שופט מתמנה לכל ימי חייו, שאי-אפשר ל-פטר, שאין עליו לחץ כל שהוא מצד מי שהוא - ובציקר לא מצד הממשלה. בחודש האחרון קרה משהו ששבר חוק זה. האי-ש הממנה ומעלה בדרגה את השופטים קיבל על עצמו לחחות דעה על פסקי-הדין שעליהם להוציאם. עד כה נחשב דבר זה לתכונה מוב-הקת של משטר טוטאליטרי.

ומסוכן מכל: חופש העתונות. העתון הוא כלב-השמירה של הציבור. אין הוא מלאך מן השמים, הצודק תמיד, ואין הוא גם תמיד סמל המוסר. אולם עצם קיומו מגביל את השלטון הגבלה חמורה. במקום שקיימת עתונות חפשיית לא ייעשו בפרהסיה מעשים של שחיתות והפקרות, לא תעשה הממשלה מעשים רבים שיתנה עושה אותם לוא היתה בטוחה שלא יגיעו לאוזני התמ-

אורי שפנין